

Communicatie

Els Ronsse

april 2008

Communicatie = ?

- Boodschappen
  - Heen en weer
  - Coderen
- → loopt bij mensen met autisme vaak fout

Maar communicatie is meer ....

- Relatiegericht
  - Aandacht vragen
  - Bevestiging geven
  - Aanmoedigen
  - Verwachtingen verduidelijken

Oorzaak ?

- Prikkelverwerking.
- Bij praten : verschillende dingen tegelijk
  - Verbale taal
  - Non-verbale taal
  - Denken = inwendige taal
  - Achtergrondlawaai verwerken
  - Verwerken van zaken die je ziet
  - enz...

Hoe?

- Taal = Hét middel
- Taal = symbolenmiddel

Letters → symbolen

(dit is GEEN grap)

Vlgones een oznrdeek op een Eglnese uvinretsiet mkaat het neit uit in wlkee vloogdre de ltteers in een wrood saath, het einge wat blegnairk is is dat de eretse en de ltaatse ltteer op de juitse patals saath. De rset van de ltteers mgoen wllikueirg gpletaast wdoren en je knut vrelvogens gwoeon lzeen wat er saath. Dit kmot odmat we neit ekle ltteer op zcih lzeen maar het wrood als gheel.

1/ coderen

- Te weinig 'horen' van woorden,
- Te veel achtergrondlawaai
→ gebrekkige inhoud

Hij hoort heel veel geluiden die wij niet horen,
en kan zich maar op één
geluid tegelijk focussen

- Te weinig 'zien' van non-verbaal gedrag
→ foute interpretatie.

- + mensen met autisme → detailkijkers.
  - Niet veel info tegelijk verwerken
  - Selectief luisteren
(☺ : ‘maar dat hoorde hij wel!)

+ mensen met autisme focussen zich vooral op
Inhoud van een gesprek.

gebaren zijn afleidend, extra prikkel.

Non-verbale gedragingen

- *Nonverbale signalen hebben een vijfmaal sterker effect dan de verbale inhoud*
- Wat je met je gedrag toont = !!!
communicatie is 70 % non-verbaal

non-verbale gedragingen bij mensen met autisme...

- Hij lijkt nooit betrokken
- 'soms wordt mijn blik of glimlach als heel indringend of zelfs uitdagend ervaren'
- Hij komt steeds zo dichtbij staan

2/ heen en weer

- Praten: luisteren én spreken

→ Gebrek aan spontaan delen

Hij wil alleen maar zijn eigen mening geven, of als de juiste ervaren. Af en toe eens medelen dat hij aarzelt, doet hij nooit.

- Gebrekkig Oogcontact

- Aandacht voor gezichtsuitdrukkingen
  - Zijn de belangrijkste elementen om:
    - Emoties op te sporen en te tonen,
    - Betrokkenheid te tonen
    - Reacties op woorden en gedragingen te peilen
    - Om aan metacommunicatie te doen
- → daarvoor moet je dus ook ‘kijken’

Gebrek aan sociale of emotionele wederkerigheid

- Gebrek aan sociale of emotionele wederkerigheid
- Hij lijkt nooit betrokken
- associatief denken: van hak op tak, rare gesprekspartner

- door traag te zijn in denken, komt antwoord pas als gesprekspartner al aan het volgende begint... en die denkt dan dat hij /zij niet meer mag praten, voelt zich onderbroken en niet gewaardeerd.
- Hoe traag? Afhankelijk van hoeveel prikkels al verwerkt en hoeveel prikkels in omgeving aanwezig.

Emoties?

- Mensen met autisme leren niet spontaan.
- Definitie van boosheid? Van verdriet? Van verliefd voelen? Waar en hoe voel je dat?

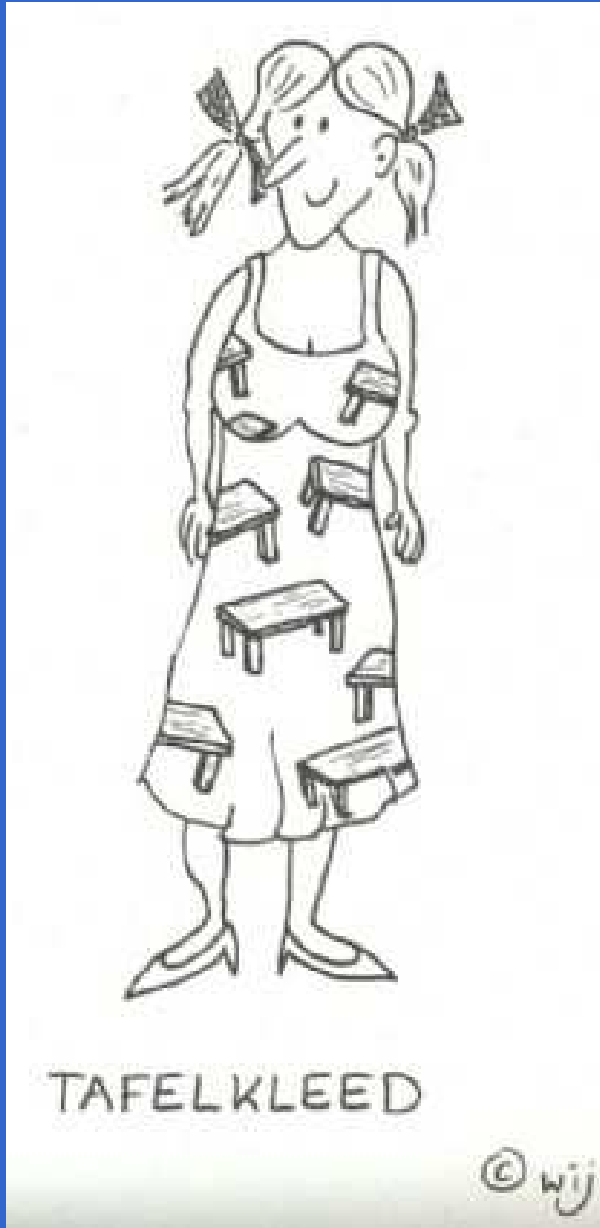
3/ boodschappen zelf

- Letterlijk begrijpen
- Moeite met uitdrukkingen die nog niet gehoord en uitgelegd zijn

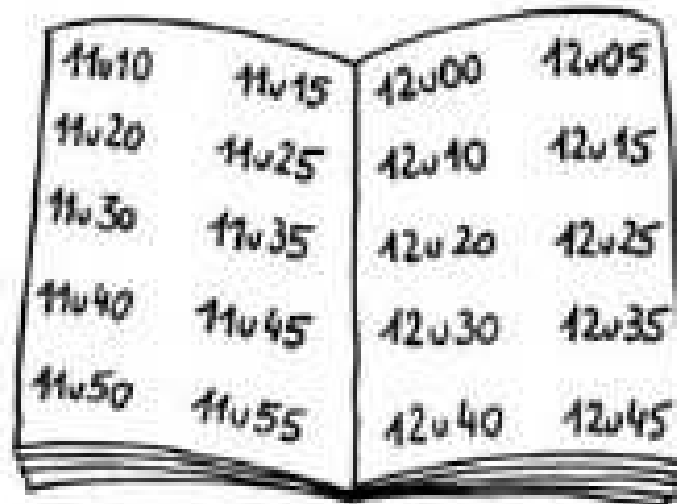
Uit bloknootje (autisme centraal)

Uit bloknootje (Autisme centraal)

Uit bloknootje (autisme centraal)

A hand-drawn sketch of an open book with a grid of time slots. The grid is organized into two columns and five rows. The left column contains times from 11:10 to 11:55 in 5-minute increments. The right column contains times from 12:00 to 12:45 in 5-minute increments.

11u10	11u15	12u00	12u05
11u20	11u25	12u10	12u15
11u30	11u35	12u20	12u25
11u40	11u45	12u30	12u35
11u50	11u55	12u40	12u45

TÛDSCHRIFT

© wij

- contextgericht (als een agent naar je zwaait,
Of je buurman...)
- Boodschappen geven die je niet wil:
  - Naar een communiefeest in je doordeweekse kleren gaan...
  - Als puber met je lange haren voor je gezicht zitten...
  - Gierig lijken omdat je nooit trakteert. (

Gebrekkig inlevingsvermogen

- Om de andere zijn boodschap te begrijpen moet je :

- Intuïtief begrijpen van mentale toestanden van anderen
- Weten dat die anders zijn dan die van jou

= mindblindness

(onvermogen om gedachten en gevoelens bij anderen te onderkennen)

- Maar beseffen dat iemand anders anders is...
  - En minder weet...
  - Of waarvan je niet weet wat hij/zij weet
    - langdradig, supergedetailleerd

- Soms praten om imago te behouden = signaal van onzekerheid? Waarover moet gepraat worden?
- Moeilijk in groep, moet teveel volgen

Hulp?

- Traag
- Eenduidig
- Neerschrijven
- Eerlijk zeggen. 'Stop'. (niet hinten!)
  - Storen
  - Doordrammen
- Gewoon laten luisteren, niet persé altijd in gesprek willen betrekken.

Onthouden:

- ‘niet te snel, dan breekt het lijntje niet’
- S. is erg leergierig naar feiten en inzichten. Hem dingen uitleggen is nooit kwetsend. Hem verwijten dat hij dingen niet goed doet, is meestal onterecht. Hier ontbreekt een goede leidraad, uitleg en sturing.

- S. 'als iemand mij het voordeel van een bepaalde handeling kan tonen en goed uitlegt, dan luister ik '
- Daarom doe ik het niet onmiddellijk. Soms moet iets drie keer herhaald worden, vooraleer ik het doe. Aanpassen vraagt tijd.

Hartelijk dank
voor jullie aandacht
en tot ziens ...

Voor meer informatie:

Website <http://www.psysense.be>

E-mail info@psysense.be

